

Bruselj, 7. maj 2024
(OR. en)

8830/24

CONUN 100
ONU 52
DEVGEN 54
ACP 44
COAFR 144
COLAC 52
COASI 62
COEST 243
CLIMA 164

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Datum:	7. maj 2024
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o malih otoških državah v razvoju (SIDS) – (sklepi Sveta – 7. maj 2024)

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o malih otoških državah v razvoju (SIDS), ki jih je Svet sprejel na 4021. seji 7. maja 2024.

Sklepi Sveta o malih otoških državah v razvoju (SIDS)

1. Evropska unija (EU) in njene države članice pozdravljajo sklic četrte mednarodne konference ZN o malih otoških državah v razvoju¹, ki bo potekala od 27. do 30. maja 2024 na Antigvi in Barbudi. Tema „Začrtanje poti proti odporni blaginji“ je zelo pomembna tako za male otoške države v razvoju kot za EU. EU pozdravlja razglasitev leta 2024 za mednarodno leto malih otoških držav v razvoju, saj je to edinstvena priložnost za uvrstitev vidikov, povezanih s temi državami, na dnevni red mednarodnih srečanj.
2. EU krepi partnerstvo z malimi otoškimi državami v razvoju tako na politični ravni kot s predstavniki civilne družbe in podjetij. Trdno je odločena, da bo še naprej poglobljala sodelovanje z Zvezo malih otoških držav (AOSIS) in njenim predsedstvom, ki ga zdaj vodi Samoa.

¹ 39 držav: Antigva in Barbuda, Bahami, Barbados, Belize, Cookovi otoki, Dominika, Dominikanska republika, Fidži, Grenada, Gvineja Bissau, Gvajana, Haiti, Jamajka, Kiribati, Komori, Kuba, Maldivi, Marshallovi otoki, Mavricij, Nauru, Niue, Palav, Papua Nova Gvineja, Salomonovi otoki, Samoa, Sejšeli, Singapur, Surinam, Sveta Lucija, Sveti Tomaž in Princ, Sveti Krištof in Nevis, Sveti Vincencij in Grenadine, Tonga, Trinidad in Tobago, Tuvalu, Vanuatu, Vzhodni Timor, Združene države Mikronezije, Zelenortski otoki. 18 pridruženih članic regionalnih komisij Združenih narodov: Ameriška Samoa, Angvila, Aruba, Bermudi, Britanski Deviški otoki, Curaçao, Deviški otoki Združenih držav, Francoska Polinezija, Gvadelup, Gvam, Kajmanji otoki, Martinik, Monserat, Nova Kaledonija, Portoriko, Nizozemski Sveti Martin, Otoki Turks in Caicos, Skupnost Severni Marijanski otoki.

3. Otoške države na območju Karibov, Tihega, Atlantskega in Indijskega oceana ter Južnokitajskega morja imajo odločilen položaj. Ker gre pretežno za majhne države – tako v geografskem smislu kot po številu prebivalstva –, ima lahko vsak pretres nesorazmerne ali celo eksistencialne posledice za njihovo družbo, gospodarstvo in kulturo, zlasti za ženske in dekleta, pa tudi za druge osebe v ranljivem položaju, kot so domorodna ljudstva in lokalne skupnosti. Ti otoki so pogosto nizko ležeči in oddaljeni od celine ter so zato še bolj izpostavljeni škodljivim vplivom ekstremnih vremenskih pojavov in postopnih naravnih procesov, povezanih s podnebnimi spremembami, kot sta dvig morske gladine in vdor slane vode. Male otoške države v razvoju so, kar zadeva gospodarstvo, uravnavanje njihove mikroklima, kulturo in rekreativne dejavnosti, še bolj odvisne od svetovnih morij kot druge države. Zato so izjemno izpostavljene posledicam podnebnih sprememb, neustrezne prehranske in hranilne varnosti, onesnaževanja morja, izgube morske biotske raznovrstnosti, zmanjševanja sladkovodnih virov, dezertifikacije, obalne erozije, degradacije tal ter nezakonite, neprijavljene in neregulirane ribolovne dejavnosti.
4. Toda čeprav so male otoške države v razvoju temu najbolj izpostavljene, so ta vprašanja in izzivi pomembni za vse države članice ZN, ki so se zato septembra 2023 sestale na vrhu o ciljih trajnostnega razvoja, da bi potrdile zavezanost učinkovitemu izvajanju Agende 2030 in njenih ciljev trajnostnega razvoja ter spoštovanju vseh načel iz te agende. EU je odločena, da bo podpirala prizadevanja v tej smeri. Države članice ZN bodo posebne izzive, s katerimi se spopadajo male otoške države v razvoju, obravnavale tudi na vrhu o dvigu morske gladine septembra 2024 in na prihodnji konferenci ZN o oceanih junija 2025.
5. EU se zaveda, da so male otoške države v razvoju na čelu prizadevanj v boju proti podnebnim spremembam in za varstvo okolja. Kot prve so se lotile reševanja svetovnih okoljskih kriz, na primer z vzpostavitvijo „morskih zavarovanih območij“ v svojih vodah, da bi obnovile habitate in zavarovale biotsko raznovrstnost, ter z vzpostavljanjem trajnostnega modrega gospodarstva. Poleg tega utirajo pot bolj vključujočim podnebnim ukrepom ter političnim okvirom in zmogljivostim.

6. S pristopom s pospešenimi načini ukrepanja v zvezi z malimi otoškimi državami v razvoju (*SAMOA (SIDS Accelerated Modalities of Action) Pathway*) je bil leta 2014 določen jasen okvir za ukrepanje s 15 prednostnimi področji. EU pričakuje, da bo z malimi otoškimi državami v razvoju sodelovala pri uresničevanju prednostnih nalog, ki bodo določene na Antigvi in Barbudi. V vmesnem obdobju do naslednje konference (leta 2034) je treba delovati usmerjeno in trajno.
7. EU pozdravlja predlagani večrazsežnostni indeks ranljivosti (MVI) in poziva k njegovi hitri potrditvi, saj se male otoške države v razvoju spopadajo z razvojnimi izzivi in ranljivostmi, ki v skupnih nacionalnih indeksih dohodka, kot sta BDP in BND na prebivalca, niso dovolj upoštevani. Z zbiranjem večje količine podatkov, ki bodo bolj razčlenjeni, bo mogoče s tem indeksom bolje razumeti stanje in sprejemati bolj utemeljene odločitve. EU spodbuja vse institucije za razvoj, naj se opirajo na ta nova orodja ter v svoje analize in ukrepe bolj vključijo dejavnike, povezane z ranljivostjo. EU upa, da bo lahko pri ugotavljanju in zadovoljevanju posebnih potreb držav v razvoju sodelovala z vsemi svojimi partnerji.
8. EU pozdravlja resolucijo o „štiriletnem celovitem pregledu politike operativnih dejavnosti za razvoj sistema Združenih narodov“, ki jo je Generalna skupščina ZN sprejela 21. decembra 2020, in se je pripravljena pogajati o naslednjem pregledu, da bi se okrepila podpora malim otoškim državam v razvoju iz razvojnega sistema ZN.

9. EU in njene države članice so se zavezale, da bodo pred in med četrto konferenco o malih otoških državah v razvoju (SIDS4) ter po njej imele konstruktivno vlogo pri vrsti prednostnih nalog, opredeljenih v osnutku zaključnega programa. V ta namen bodo nadaljevale sodelovanje s partnerji, ki so prav tako zavezani delovanju v korist malih otoških držav v razvoju, zlasti z generalno podsekretarko in visoko predstavnico Združenih narodov za najmanj razvite države, neobalne države v razvoju in male otoške države v razvoju ter Oddelkom ZN za ekonomske in socialne zadeve. EU pozdravlja ustanovitev urada rezidenčnega koordinatorja in skupine Združenih narodov za Mikronezijo, pristojne za Združene države Mikronezije, Kiribati, Nauru, Palav in Marshallove otoke, ki ju je oktobra 2021 ustanovil urad ZN za usklajevanje razvoja. EU pozdravlja delo usmerjevalnega odbora ZN za partnerstva z malimi otoškimi državami v razvoju pri spodbujanju partnerstev. Glede na raznolikost malih otoških držav v razvoju je pomembno tudi sodelovanje na regionalni ravni in z regionalnimi organizacijami malih otoških držav v razvoju.

10. EU izjemno ceni tesno partnerstvo z malimi otoškimi državami v razvoju v pogajanjih ZN o podnebjju. EU in male otoške države v razvoju skupaj opozarjajo, da je treba takoj, nujno in pospešeno ukrepati, kot je poudarjeno v poročilih Medvladnega panela za podnebne spremembe, Medvladne platforme o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah ter Mednarodnega foruma za vire. EU pozdravlja sklep COP28 o pregledu globalnega stanja. EU in njene države članice so tesno sodelovale z malimi otoškimi državami v razvoju pri prizadevanjih za izvedbo odločitev COP28, med katerimi je pravičen, urejen in pošten prehod s fosilnih goriv v energetskih sistemih ter pospešitev ukrepanja v tem ključnem desetletju. EU in njene države članice bodo še naprej krepile sodelovanje s partnerji pri razvoju in izvajanju ambicioznih nacionalno določenih prispevkov, ki učinkovito obravnavajo zaveze, sprejete v okviru pregleda globalnega stanja, vključno s cilji zmanjšanja emisij v celotnem gospodarstvu v skladu z omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C, ter izvajanjem okrepljenega delovnega programa iz Lime. EU pozdravlja sklep o operacionalizaciji novih ureditev financiranja, med drugim sklada za pomoč državam v razvoju, ki so posebej izpostavljene škodljivim učinkom podnebnih sprememb, pri odpravljanju izgube in škode. EU in njene države članice so se zavezale, da bodo znatno podprle sklad in obstoječe ureditve financiranja v podporo državam, ki so posebej izpostavljene škodljivim učinkom podnebnih sprememb, pri odpravljanju izgube in škode. EU je zavezana tesnemu sodelovanju s partnerji, da bi pospešili zeleni prehod in imeli koristi od njega ter podprli izvajanje globalnih zavez. EU je prepričana, da obnovljivi viri energije, kot so morski obnovljivi viri energije, prinašajo velike možnosti za gospodarstvo, ki temelji na oceanih, in na drugih področjih, ki so pomembna za trajnostni razvoj. EU poziva članice skupine G20, naj prevzamejo vodilno vlogo na tem področju, saj so odgovorne za skoraj 80 % svetovnih emisij in imajo ključno vlogo pri reševanju okoljskih izzivov.

11. EU s svojimi zelenimi partnerstvi in pomočjo za sodelovanje podpira male otoške države v razvoju pri izvajanju Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost. Imamo enako stališče glede varstva in obnove oceanov, kar naj bi med drugim dosegli s hitro ratifikacijo, začetkom veljavnosti in izvajanjem Sporazuma o morski biotski raznovrstnosti na območjih zunaj nacionalne jurisdikcije (BBNJ) ter s prizadevanjem za sprejem ambicioznih zavez na tretji konferenci ZN o oceanih, ki bo junija 2025 organizirana v Nici. EU in njene države članice se zavedajo pomena Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu (UNCLOS), ki določa pravni okvir, v skladu s katerim morajo potekati vse dejavnosti v oceanih in morjih. Vse države članice EU so sopokroviteljice Resolucije Generalne skupščine ZN 77/276, v skladu s katero se od Meddržavnega sodišča zahteva sprejetje svetovalnega mnenja glede obveznosti držav v zvezi s podnebnimi spremembami. EU bo poleg tega tesno sodelovala z malimi otoškimi državami v razvoju, katerih življenjsko podlago še posebej ogroža onesnaževanje s plastiko, da bi se do konca leta 2024 zaključila pogajanja o ambicioznem mednarodnem pravno zavezujočem instrumentu za odpravo tega bremena. EU in njene države članice poudarjajo, da je treba do leta 2030 doseči nevtralnost degradacije tal, in pozdravljajo 16. konferenco pogodbenic (COP16) Konvencije ZN o boju proti dezertifikaciji v Saudovi Arabiji kot priložnost za pospešitev nacionalnih in globalnih ukrepov za sanacijo tal, zdravje tal, odpornost na sušo in zeleni prehod.
12. Enakopraven dostop do prednosti, ki jih prinašajo digitalizacija, digitalna preobrazba družb, znanost, tehnologija in inovacije ter enakopravno kakovostno izobraževanje, bi bil lahko precejšnja spodbuda vključujočemu socialno-ekonomskemu razvoju, med drugim z razširitvijo trgovanja ter s tem premagovanjem negativnih posledic zaradi odročnosti; pripomogel bi lahko tudi k določitvi, izvajanju in spremljanju ambicioznih nacionalno določenih prispevkov ter podprl prilagajanje podnebnim spremembam. EU in njene države članice si prek vozlišča Digitalna tehnologija za razvoj (vozlišče D4D) prizadevajo za napredek dialoga s partnerskimi regijami, vključno s karibskimi in pacifiškimi državami, da bi spodbudile digitalno preobrazbo, ki bo usmerjena v človeka in trajnostna.

13. EU in njene države članice podpirajo sedanja prizadevanja za reformo mednarodne finančne arhitekture in multilateralnih razvojnih bank na podlagi časovnega načrta za izvajanje „Pariškega pakta za ljudi in planet“ (4P) in agende iz Bridgetowna 2.0. Z zanimanjem pričakujejo razprave o reformah, tudi v okviru vrha o prihodnosti in četrte mednarodne konference o financiranju razvoja, ki bosta leta 2025 v Španiji.
14. Cilj mora biti, da se v okviru globalnih prizadevanj mobilizirajo potrebna sredstva iz vseh virov za dosledno in pospešeno izvajanje Agende 2030 in Pariškega sporazuma, vključno s povečanjem likvidnosti in čim boljšo uporabo omejenega ugodnega financiranja. Boljše reševanje svetovnih izzivov in neenakosti ter zaščita svetovnih javnih dobrin sta v skupnem interesu, saj je treba zagotoviti, da nobeni državi ne bo treba izbirati med bojem proti revščini in bojem za planet. V zvezi s tem EU in njene države članice podpirajo razvoj inovativnih finančnih instrumentov, kot so dolžniške klavzule o odpornosti proti podnebnim spremembam za najranljivejše države.
15. EU je dolgoletna partnerica malih otoških držav v razvoju in jih podpira pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. EU in njene države članice so kot Ekipa Evropa skupaj že zdaj največji donator za male otoške države v razvoju, saj so v letu 2022 zagotovile več kot 1,2 milijarde EUR sredstev v obliki dvostranske uradne razvojne pomoči in prispevkov prek multilateralnih organizacij. EU in njene države članice na podlagi pristopa Ekipa Evropa v okviru svoje strategije Global Gateway z malimi otoškimi državami v razvoju sodelujejo pri naložbah na digitalnem, podnebnem in energetske, prometnem, zdravstvenem, izobraževalnem in raziskovalnem področju. EU financira izbrane strateške vodilne pobude, ki naj bi koristile malim otoškim državam v razvoju, kot so pobuda za globalne zelene obveznice (*Global Green Bonds Initiative*), zeleno modro zavezništvo za Pacifik in prizadevanja za odpravo širjenja sargaških alg v Karibih. Evropska investicijska banka je (od decembra 2022) namenila 3,47 milijarde EUR za male otoške države v razvoju v obliki kreditnih linij lokalnim kreditnim institucijam za podporo MSP, financiranje naložb v infrastrukturo ter na področju energetike, storitev, zdravstva, izobraževanja, kmetijstva in ribištva. EU financira tudi program podpore za afriške, karibske in pacifiške male otoške države v razvoju ter obalne države v višini 35 milijard EUR, tudi program Biospace na Karibih in program BioScape za območje Tihega oceana, ter podpira Partnerski sklad za kritično ogrožene ekosisteme v zahodnem Indijskem oceanu.

16. EU v okviru programa za pripravljenost na humanitarne nesreče že tri desetletja podpira krepitev zmogljivosti nacionalnih organov in lokalnih skupnosti za predvidevanje posledic naravnih nesreč, odzivanje nanje in okrevanje po njih, male otoške države v razvoju pa so tem nesrečam še posebej izpostavljene. Sodelovanje na tem področju se bo še okrepilo s sklenitvijo memoranduma o soglasju o obvladovanju tveganja nesreč med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi, ki bo podpisan leta 2024, in začetkom vrste dialogov med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi o pripravljenosti na nesreče. EU opozarja, da je treba podpreti pobudo generalnega sekretarja ZN o zgodnjem opozarjanju za vse, katere cilj je zlasti odprava velikih podatkovnih vrzeli pri opazovanju vremena in podnebja pri malih otoških državah v razvoju, s čimer bi zagotovili, da bi bila opozorila prilagojena lokalnim potrebam in bi dosegla lokalno prebivalstvo.
17. Poleg tega si EU s strategijo Global Gateway prizadeva privabiti in spodbuditi naložbe zasebnega sektorja v male otoške države v razvoju. Spodbujanje naložbene zmogljivosti zasebnega sektorja je strateška prednostna naloga, ki se uresničuje z izboljševanjem poslovnega in naložbenega okolja, odpravo tehničnih trgovinskih ovir, zagotavljanjem enakih konkurenčnih pogojev in uporabo finančnih orodij za privabljanje sredstev. S tem okvirom delovanja Evropski sklad za trajnostni razvoj plus (EFSD+) zagotavlja jamstva vlagateljem iz zasebnega sektorja prek institucij za financiranje razvoja.

18. Novi partnerski sporazum med EU in njenimi državami članicami ter članicami Organizacije afriških, karibskih in pacifiških držav (OAKPD) je bil podpisan novembra 2023. Ta sporazum je zlasti pomemben za male otoške države v razvoju, saj so skoraj vse članice OAKPD. Z njim so bili za sodelovanje med EU in OAKPD zastavljeni ambiciozni cilji glede ključnih skupnih načel, kot so človekove pravice, demokracija, mir in varnost, človekov in socialni razvoj, podnebne spremembe in okolje ter migracije in mobilnost. Partnerski sporazum je okvir, znotraj katerega bodo lahko male otoške države v razvoju usmerjale in spodbujale oblikovanje globalnih pobud ter skupaj z EU in na svetovni ravni v duhu partnerstva dosegale soglasja glede vprašanj, ki so zanje najbolj ključna, in ustvarile največjo možno korist od tega soglasja. Trije novi regionalni protokoli, ki so del partnerskega sporazuma, bodo olajšali izmenjave in sodelovanje, prilagojene potrebam in dinamiki vsake regije. S tem novim pristopom se bo lahko okrepilo sodelovanje med vsemi regijami pri vprašanjih, ki so ključna za male otoške države v razvoju, kot so podnebne spremembe, varstvo okolja in upravljanje oceanov. Sporazumi o gospodarskem partnerstvu, ki jih je EU podpisala s partnerji, so pozitivno vplivali na gospodarstvo zadevnih držav. Od 33 držav OAKPD, ki so z EU sklenile sporazume o gospodarskem partnerstvu, jih je 21 iz skupine malih otoških držav v razvoju. Niue, Tonga in Tuvalu bodo kmalu zaključili pristopni proces in EU pozdravlja njihov pristop k sporazumu o gospodarskem partnerstvu med EU in Pacifikom. EU pričakuje, da bo z malimi otoškimi državami v razvoju razvila celovit odnos, ki bo v obojestransko korist in bo presegal dosedanje sodelovanje. EU si bo prizadevala za okrepitev sodelovanja med malimi otoškimi državami v razvoju in drugimi otoki, zlasti z najbolj oddaljenimi regijami EU ter njenimi čezmorskimi državami in ozemlji, s katerimi imajo nekatere skupne značilnosti.
19. EU bo v prihodnje partnerstvo z malimi otoškimi državami v razvoju razvijala prek sodelovanja in dialoga, tudi glede svetovnih izzivov, s tehnično pomočjo in podporo za razvoj zmogljivosti, pri čemer se bo opirala na dogovore, sprejete leta 2023 na vrhu o ciljih trajnostnega razvoja in med SIDS4, da se zagotovi uspešen vrh o prihodnosti septembra 2024 in da se rezultati predstavijo na četrto konferenci o financiranju za razvoj.

20. EU z zanimanjem pričakuje konferenco SIDS4 in naslednji akcijski program za male otoške države v razvoju, v katere bodo smiselno vključeni vsi ustrezni deležniki, vključno s civilno družbo, zasebnim sektorjem, akademskim svetom in mladimi. Pripravljeni smo prispevati k izvajanju akcijskega programa prek sodelovanja na prednostnih področjih, kot so podnebne spremembe, energija in okolje, modro in zeleno gospodarstvo, vključitev malih otoških držav v razvoju na svetovni trg, uradna razvojna pomoč ter lažji dostop do financiranja in naložb v zvezi s podnebjem, razvojem in prilagajanjem.
-